

բը նստան և նոյն փոռաւոր հանդիսի թիւ իրերի պարտոր դային :

Կայսրու հին վերստին Լինդէի պարտոր դարձաւ ինչ կերպով որ եկեր էր :

Օգտաւորաւ ամուսինները նոյն իրիկանը Փարիզէն Սէն-Վրու գացեր են :

Փարիզ քաղաքը 600.000 ֆրանքի արժուութեամբ աղամանդեայ քառամանեակ մը պիտի ընծայէ նոր կայսերու հետն :

Օտերակոյտն և օրէնդրական ժողովը փետրուար 214 ին պիտի բացուին : Օտերակոյտը պիտի որոշէ կայսերու հետն տարեկան բաժնիքը, և օրէնդրական ժողովոյն հետ հանդէսներ պիտի ընեն Ի պատիւ կայսերու հետն :

Յունուար 13/25 ին կայսերական հրովարտաւա ձեռնարկին և օրէնդրական ժողովոյն առջի տարուան նախագահները, նախագահի փոխանորդները և համարակալները գրեթէ ամենն ալ վերստին ընտրուեցան նոր տարուայ համար :

Ռարիշ հրովարտաւա մըն ալ, Կարօլէն Պոնաբաթ իշխանը զօրապետ (ֆէրմը) անուանեցաւ :

Բազմաթիւ զօրապետներ, որոնք ժամանակէ մը Ի վեր պաշտօնէ հրաժարուած էին, ու զեջին որ կայսերական սահմանադրութեան պահանջած երդումը ընելով, պահեստի զօրաց մէջ մտնեն : Ըստ ինչիւր չի մերժուեցաւ : Սիւպէր զօրապետը, որ հասարակապետական կառավարութեան առաջին պատերազմի պաշտօնեան էր, այս ընդունուած զօրապետներէն մէկն է : Բայց զեռ չի գիտցուիր, թէ չորս արտարկ զօրապետներուն ալ ազատութիւն պիտի տրուի Կաղիտ մասերը :

Յունուար 19/31 ին, կայսրը 3.000 քաղաքական յանցաւորներու ներքաւ շնորհեց, որոնց անունը պիտի հրատարակուի : Ըստից մէ գուրս 1.200 հոգի կը մնան արտարկ և Կաղիտ սահմաններէն դուրս վճարուած :

Փարիզի լրագրիները հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան նոր կայսերու հետն հոր վրայ :

Ինտերնացիոնալ դուրս Սոնթլիս կոմեր, որ ժամանակաւ թեպէտ կոմեր կը կոչուէր, Սենթին Կարօլէնի օրով Սպանիայ պատերազմին մէջ գաղղիացւոց կողմը բռնադնէրէն էր : Կաղիտ

կան բանակին մէջ թնդանթածիւր գորաց զնգապետ ըլլալով, Սպանիայի պատերազմին մէջ մէկ աչքը կորսնցուց և ոտքը խորտակեցաւ : Կարօլ Կաղիտացոյ գործը ձախորդ երթալ սկըսաւ Սպանիոյ մէջ, և երբոր Պերտի նանտու է. վերստին Սպանիոյ գահը նստաւ, այս ալ Սպանիայէն Կաղիտ գնաց ու Կարօլէնի կայսեր բանակին մէջ զինուորութեան մտաւ : 1814 ին պատերազմներուն մէջ նշանաւոր բազմաթիւներ ըրաւ ու Կարօլէնի կայսեր ձեռքէն պատժուանքն առաւ : Կաղիտից տերութիւնները Փարիզի վրայ գալցած ժամանակին, Կարօլէնի կայսրը Փարիզի ամրոյցներուն պաշտպանութիւնը ասոր յանձնեց բազմաթիւ օտերակոյտի պարտիցիներուն գըրուիլով, ուր Կաղիտը ազատութիւնը պաշտպանելու համար վերջին թնդանթածիւրն արձակելու պարծանքը ստացաւ :

— Խոսք մը կը պարտի, թէ Կարօլէն գ. զիտաւորութիւն ունի նորէն 30.000 հոգի պակսեցնելու Կաղիտ բանակին :

— Կաղիտը լրագրիներէն մէկ բանին ժամանակէ մը Ի վեր Կաղիտ նոր ըրնտիր կը մըր գէտ թնդանթածիւրն քեր ընելով, Փարիզի Սոնթլիս պաշտպանական լրագրիը հետեւեալ յօդուածը կը հրատարակէ սենց գէտ :

Կարօլ կառավարութիւնները կաշխատանք ազգայ մէջ եղած բարեկարգման յարարութիւնները հաստատ պահելու, և երբոր տերութիւնները Կաղիտը գալցածները համոզուցելով, իր նորընտիր կայսեր իրաւունքները և հասարակաց բարեկարգութիւնը համար ըրած ծառայութիւնները կը շնորհակցուի ու կը խոստովանին, քանի որ օտարազգի լրագրիներ իրենց ստութեանց և թնդանթածիւրն ընթացքը կը շարունակեն : Կերեւի որ խաղաղութիւնն ու հասարակաց ապահովութիւնը ջաւ կը պատճառէ իրենց օրտին : Կոնց ծայրայեղ զուրկութիւնը կը ջանցնէ, թէ այսօրուան օրս աշխարհի հանդատութեան և հասարակաց երջանկութեան համար որչափ ջանակալի է, որ իմաստութիւնն ու ջաւ փաւորութիւնը տերութեանց ընթացքին առաջնորդն ըլլայ :

Ի՞նչոյ նոյն իսկ օտարազգի լրագրաց պատուոյն համար պիտի քի խոստու

վանիլ, որ այս ծայրայեղութիւնները հիմա թիցած են : Պէճիթայի բանի մը լրագրիներուն անտանձ և վատաբար ընթացքին վրայ միայն նոյն երկրին ու շաբաթութիւնն արթնցնելու բաւական եղաւ անոնց դատապարտելը ընթացքին գէտ բոլոր համետ և արգարատէր մարդիկը գրգռելու և օրինաց արգար իշխանութիւնը զանոնք հարտակեցնելու : Կաղիտ մէջ անդամ այն լրագրիները, որ առաջ Կաղիտը նոր կառավարութեան թնդանթածիւրն էին, չի կրցան մինչև վերջը բացայայտ ճշմարտութիւն գէտ կենալ, և սրջափ որ հիմա ալ բուրովին ճշմարտութեան և պատշաճ քաղաքավարութեան ճամբուն մէջ չեն նէ, այսու ամենայնիւ լեզուին սպըրաբար աւելի չափաւ որ և աւելի ծանոր է :

Բայց Կաղիտը ամեն լրագրիներն ստանկ չեն, Սէկ բանին ինչպէս Սերիկի Բրօնիլ, թայիւ և մանուսից Սերիկի Լիթլիթայը գիտես աւել իրենց առկաութիւնը այս օրերս աւելի ստատ կացուցեր են և անտես զրոյարտութիւններուն ու բիրտ թնդանթածիւրն չափ և սահման չեն ձանձար :

Կարօլէն գ. պարսպ տեղը բանի քանի անգամ հրատարակական առիթներու մէջ աշխարհի խաղաղութիւնը հաստատ պահելու համար ունեցած անկեղծ մտաւորը հասկնուց : Պարսպ տեղը յայտնեց, թէ այս օրուան օրս Կաղիտ զինուորական փառաց մասին ուրիշ յոգաց վրայ նախանձելու բան մը չուենտար, միայն քաղաքակրթութիւնը աշխարհակալելու կը ջանայ և իր արգիւնաւոր ժողովները բոլոր ստուերը Կլիմէրի մէջ գաղթական բնակեցնելով, հարգողակցութիւն շարունակուին զինուորակ լինելով, գործաւոր փոքր վրդեան վիճակը լրացնելով, ճարտարութիւնն ու արուեստները աւելի ծաղիկեցնելով գտնարը կաշխատի : Իրենց խօսքին նայելով, Կաղիտ և իր գըրուիլ պատերազմի դատ ուրիշ բանի չեն փախտիր, և միայն առիթ մը կը փնտռեն իշխանայի վրայ յարձակելու, և թէ են որ բռնակցութիւն մը պէտք է, որ այս անոյք փառաբարութեան գէտ գնելու կարող ըլլայ :

Իւ որպէս թէ վախճալով, որ Կաղիտ իրօք իրենց ջոպոջածին պէս չէ, անդադար անոր մեծարտութիւնը կը

գրգռեն և անոր օրտին յօժարութիւնները կը նախատեն : Իրենց աչքին, Կաղիտացոյ ազգը լաւի Կարօլէնը կայսր ընտրելով, աշխարհի ամենագէտ և ամենագափ ազգերէն : Տերութեան պաշտօնեաները զօրապետները, բանակին անգամ, որ գեղեկութեան Չին փրկաւէս գործին ձեռնառու եղան, իւր ուսու գրիթիւր ու բռնաորտութեան ծարաւ գործիչներ են :

Պոնաբաթականութիւնը կը լրէն Սօրիկի Բրօնիլ իւր յունուար 1 թուոյն մէջ, պօնաբաթականութիւնը առանց զինուորական փառաց և աշխարհակալութեան անտեղութիւն մըն է : Կլիտ կողմ խորին անվտանգ հաւթիւն մը կը տրէ Կարօլէնի համար, սեխատահութիւն մը, որ կէս մը իւր բնաւորութեանը, որ կէս մը իւր բրտ գործքերուն, բայց աւելի կայսերութեան յիշատակներու կը շարունակէ : Կաղիտակալութեան մը բախտակիր իրներու խորհրդով կայսերական կառավարութիւնը վերադառնալու ճեղք զարկաւ և այլն :

Թայիլ ալ յունուար 2 թերթին մէջ կարգաւ կը թուէ այն կարծեցեալ յափշտակութիւնները, որոնցով Առի Կարօլէնի քիչ քիչ կայսերութեան ամբարձաւ, ու կ'աւելցնէ. « Տիւրքիստ կայսեր ձեռնարկուեալ աւելի փառ ձեռնարկուեալ ամենէն տարապայման իշխանութիւնը ստաւ : Առի Կարօլէնի, և մէկ հարուածով ալ գին ձեռքը մնացած ամեն երաշխաւու թիւները մեղցուց : Կաղիտ պատերազմը մէջ խղճուած սիրելիներ, որ անխիղճ պաշտօնակալներ, չի լուծան թիւները, ու հաստատութիւնը թիւները, ու հաստատութիւնը թիւները, որ ամեն ինչ պատրաստ և աւելի արգիւն իշխանութիւնը զորս բացեր է, և այս տարիս չի պիտի անցնի առանց անհազին փոխարկի մը ելլելու : »

Իսկ Սօրիկի Լիթլիթայը նախատուական անուանեցողութեան թիւներէն մէջ բան չէ թողուցեր բարեւոյ ալ Կաղիտը կառավարութեան պիտի գէտ ժայթքեր է, ինչպէս հետեւեալ հաստատուեալ ալ կընայ հասկնալի : որ յիշեալ լրագրի յունուար 7 թուոյն մէջ է կը բազդենը : Կաղիտակալ վրայ բան մը չի կայ :

ԲԱՆՏԱՐԱԿԱՆ

ՀԱՐՍՆՑՈՒ ԱՂԶԿԱՆ ՄԸ ՕՂԵՐԸ ԿԱՐ ՏՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՐԱՅՈՒ ԽՐԱՏՆԵՐ

Շարունակութիւն տես թիւ 4-ՅԿ

Սենթ կիւնը՝ տան կառավարութեան մէջ հոգիի նմանեցուցինք. բայց բու կենացը պատկերը աւելի ճիշդ կերպով մը քեզն ջըցնելու համար եկող կարգերնիս փոխենք, մէկ մայքեզ մարմինի նմանեցունենք, ու խօսքերնիս ասոր վրայ շարունակենք : Կղիկիս, մինչև հիմայ դուռն շատ տեսեր էս, աղէկ հասկցեր էս, որ հոգին մարմինէն զատուածին պէս՝ մարմինը իր շունչն ու լեզուն կը կորսնցնէ, փայտի պէս կը պայլի կը մնայ. ասանկ ալ բու հոգիը սեպուած էրկանդ կամ քը՝ բու ըրածներէդ հեռաւ ջանին պէս, դուռն ալ պաղած մարմինին կը նմանիս. անոր համար, առանց քեզն հրամաւ յանձնելու և պատճառը հարցընելու, պէտք է որ անոնք

շուտով կատարեն : Բայց ինչ պէս որ մարմինը վրայ երբեմն անանկ գիտուածներ կը պատահի՝ որ ամենեւին հոգեւոր հետ կապակցութիւն մը չունին, զորօրինակ երեսի կ'ընծիւները, գեղնութիւնը, սեւութիւնը և այլն. ասանկ ալ դուռն առանց երկանդ հարցընելու աստեն աստեն մէկ ու զածդ կրնաս ընել. բայց ըրածներդ ինչ որ ըլլան՝ անոր կամքին գէտ բան եղած չի պիտի ըլլան : Ինչու որ, կրկան փափուկ անուր՝ որ ծաղիկը ժամ քիչ մը խիստ հովով կը կտորտի ու կը շարնայ, առանց երկանդ հաճութեանը չի կրնար անարատ մնալ. և որ տանը մէջ ալ՝ որ երկի կրկան մէջ ասանկ կատարեալ միւս բանութիւն չի կայ, ան տանը մէջ նախանձ կը ծայրի, որ անկեղ ալ ձախած փայտէն ելած անհաճոյ շոտաշմանը պէս միմունդ մը ու փաւ հալեալ մը՝ նէ կ'ըլլէ հատարակութիւն բերանը կ'իջնայ : Կա նախանձին պէս ալ դարչատեսիլ բան չի կայ : Հին աստեղի մարդիկ անոր պատկերը բաշած ժամանակին կ'անակը թեւեթով ու աչքերով լեցուն կը նկարող

րէին. հարիւր տիկանց ու հարիւր ալ լեզու կուտային, որ նախանձը իր տեսածէն ու ըրածէն շատ աւելին տարաւ ձայնելու մէկ իմացուեն : Կասանկով նախանձը դուռն պատահանէ չէ, հաստ երկի կրկան անտարանութեան չին ու ամ մեղքերուն մէջէն կուտայ մը ասանկ մէջ կը մանայ, ընտանեկան գաղտնիքը կ'իջնայ ու մէկ իմացումին վրայ հարիւր ալ շատ և եւեկնեցնելով մէկ փայլեանին մեջտար անոր կը հրատարակէ, որ անոնք ալ ճշմարտ կարծեալ բերին բերան շուտով որ բու պրտիկութեան զանաւորը գայեալը (օրտանա) Սիդայի եղգներուն պատմութիւնը բրտ ունի միջքեղ : Ար պատմեն թէ օր մը Կատուած Սիդայս անուն թաւգաւորին մեկուն բարկացեր, անանկները փոխիլ տեղը իրապատմութեան տարէր է : Կա պատմութիւնը արտարին իր ստիքի չէն (պէտպէս) ուրիշ չի գիտեր եղեր. որ դրուիլ պիտի բրտ ժամանակը տեսեր է : Սպիրիտ մէկ կողմէն. առ չի լուծուած բանը մարդու խնցընելու չի համարձակիր, մէկալ

կողմէն ալ իր սրտին մէջ չի կրնար պահել, որ մը ձորի (տեղէ) մը մէջ կ'երթայ փոս մը կը փորէ ու աս դարող ինքը անոր մէջ կը խօսի. ու ասանկով իր սրտը կը հանգչեցնէ. ետք ան փորը նորէն ծածկելով կ'ըլլէ սուռն կը դառնայ : Բայց սրտէտեալ Կատուած արգար է, հրաման է ըրեր, որ ինչոյն, ստիքի չին պէս խօսքերը դարձանակի կերպով մը շատ մը եղգներէ գաւ մը) եղեր բուտեր են. և երբոր մեծցեր աղէկ մը բարձրացեր են, հոյեքը բանի որ շարժեն եղեր նէ, ստիքի չին երկրի հետ խօսած լեզուովը « Սիդայս թաւգաւորին տիկանը ներք մարդու ահանջ չեն, իւրաւ անանկներ են » ձան մը եղգներուն մէջէն կ'ըլլէ եղեր, կամ գտնէ լրագրերուն առանկ կուգայ եղեր : Կատուած ասանկ զարմանալու ու ծանուկ կերպով մը անդամ և անանկ մեծ մարդուն պատմութիւնը աշխարհի հրատարակութիւնը

չէ. ասիկայ մեղի խնցնելու համար շնորհէն, թէ Կատուած բարկացող մարդուն նախադիրը բազմաժողով տեղանք տարածելէն դատ, ժամանակ անցնելէն ետեւ անտանտութեան մէջ ու անտանտ (չէզ) տեղանքն անդամ ինքնիրեն կը հաշտուի, ու յետոյ անանկ տեղանքէն ալ մարդուն բընաւ չի կարծած ժամանակը կը օտարածուի : Կսիկայ անտարտ մարդուն մեծ պատիւ մըն է : Բայց երկի կրկան մէջ եղած խոսովութիւններէն մէջ Կատուած բարկացնելը մեղք կը լինայ մի ըլլայ, իրաւոր անկեւ ետեւ մեզը չի կայ. ինչու որ, այն խոսովութիւնները Կատուած ամուսնութեան միջոցով մարդկանց պարգեւ բրտ ու անտնոյ ալ կարտուած երջանկ կը թիւր կը թուուորեն (չէ հիթիւնը) : անոր համար, մեծ անտն իշխան մը իր ընտիր մեծ անտնութեան կերպերը արգիւն մը կ'ողոր ըլլայ ինչպէս կը նէ զանոյ նէ, անտնի ալ, խեղքով գտնալու է, որ Կատուած երկի կրկան մէջ եղած գտնութիւններուն վրայ ամեն մը լրութիւնները աւելի կը բարկանայ ու կ'անէ : Սարգալ

